

T.a.v. de heer E. Dijkgraaf en de heer R. van Zwol  
p/a Tweede Kamer  
Postbus 200018  
2500 EA Den Haag

Datum : Zeist, 30 april 2024

**Betreft** : Mantelzorg verdient aandacht tijdens de onderhandelingen

Geachte heren Dijkgraaf en Van Zwol,

Nederland vergrijsst en dit gaat parallel met een toenemende vraag naar zorg en een krimpende arbeidsmarkt. De 5 miljoen mantelzorgers in Nederland merken dat zij de handen steeds een stukje verder uit de mouwen moeten steken om zowel de personeelstekorten in de formele zorg als ook de toenemende vraag naar zorg op te vangen. De druk op de informele zorg en daarmee in het bijzonder de afhankelijkheid van mantelzorg neemt fors toe de komende jaren. Bij mantelzorg is géén sprake van vrijblijvendheid en de geboden zorg is voor een lange periode dusdanig intensief en complex dat dit veel tijd en energie vergt.

Door deze ontwikkelingen vragen wij de Nederlandse overheid met klem om fundamenteeler na te denken over de vraag hoe zij mantelzorg zo goed mogelijk kan faciliteren en ondersteunen. Door grote beleidsvrijheid bestaat er binnen elke gemeente een verschillend aanbod aan ondersteunende voorzieningen voor mantelzorgers. Dat maakt het voor mantelzorgers onduidelijk wat zij precies wel en niet kunnen verwachten van hun lokale overheid, waarmee duidelijk sprake van een omgekeerde postcodeloterij: in sommige postcodes krijg je het wel en in andere niet.

#### ***Maatschappelijke waarde mantelzorg***

Mantelzorgers worden nu al actief gevraagd te helpen in verpleeghuizen om de zorg op een bepaald niveau te kunnen houden. Mantelzorgers lijken daarbij te fungeren als kosteloze medewerker binnen de zorg. Het kan echter niet zo zijn dat wanneer de mantelzorger niet de handen uit de mouwen steekt, de kwaliteit van zorg niet langer gewaarborgd is. Uitholling van de kwaliteit van de formele zorg lijkt daarmee afgeschoven te worden op een door zorgbestuurders aangemerkt tekort aan beschikbare mantelzorg. Dit is een zeer onwenselijke ontwikkeling en doet absoluut geen recht aan de maatschappelijke besparingen die mantelzorgers met zich meebrengen. Onderzoek van Ecorys toont aan dat de vervangingswaarde van geboden mantelzorg al gauw 44 miljard euro op jaarbasis bedraagt.

#### ***Mantelzorg en werk***

Het SER-advies dat zich toelegt op mantelzorg in relatie tot werk is een positieve ontwikkeling., Het draagt naar verwachting bij aan een minimum wettelijk kader waarop elke werknemer in Nederland een beroep kan doen als het combineren van mantelzorgtaken en werkverplichtingen elkaar in de weg staan. Naast mogelijkheden voor een verruiming en flexibilisering van verlof dienen ook inkomensvoorzieningen voor mensen die langdurig en intensief zorgen te worden meegenomen in de plannen. Bovendien is goede respijtzorg van essentieel belang. Wanneer zaken thuis goed geregeld zijn, geeft dit de benodigde rust plus energie voor mantelzorgers. Het werkplezier van mantelzorgers en ook de effectiviteit van hun werkzaamheden worden hiermee positief gestimuleerd.

### ***Investeer in respijtzorg***

Mantelzorgers zorgen vaak intensief voor hun familielid of naaste. Om dat vol te kunnen houden, is het belangrijk om af en toe vrijaf te kunnen nemen van de mantelzorg. Helaas is er landelijk weinig geregeld en is een belangrijke voorziening als respijtzorg is niet afdwingbaar. Daarom is het juist belangrijk dat er fors in preventie en respijt wordt geïnvesteerd om overbelasting te voorkomen.

### ***Mantelzorg is meer dan alleen zorg***

Mantelzorg heeft betrekking op alle fases in het leven en beperkt zich zeker niet tot alleen zorg. Veel mantelzorgers leggen zich toe op het regelen van de financiën, bieden ondersteuning bij het huishouden en onderhouden contacten met allerlei instanties. Daarnaast helpen velen van hen ook nog bij het aanpassen van bestaande woonruimte of regelen van een nieuwe huisvesting door het plaatsen van een (pre-)mantelzorgwoning. Nu horen mantelzorgers van het huidige Kabinet dat ze én meer moeten werken én daarnaast óók meer moeten zorgen. Beleid van het ministerie van VWS ten behoeve van mantelzorg dat kan rekenen op betere afstemming in beleid plus wet- en regelgeving vanuit overige ministeries is uitermate belangrijk en doet recht aan de veelzijdigheid van mantelzorg.

### ***Jonge mantelzorgers verdienen een topsport status***

Voor jonge mantelzorgers kan de combinatie van een opleiding volgen en zorg verlenen erg zwaar zijn. De situatie van jonge mantelzorgers binnen Hbo-opleidingen en op universiteiten probeert men nu te verbeteren door afspraken te maken analoog aan het Actieplan Flexibel Onderwijs en Topsport. Het is belangrijk dat dit voorstel snel tot uitvoer wordt gebracht om de gewenste flexibiliteit te realiseren en in het verlengde hiervan een soortgelijk actieplan uit te rollen binnen het V(MBO).

### ***Minister voor mantelzorg***

We kunnen stellen dat de spreiding van verantwoordelijkheden over meerdere bewindslieden binnen het ministerie van VWS, de mantelzorg geen goed heeft gedaan tijdens de laatste kabinetsperiode. Gezondheid zou centraal moeten staan in al het overheidsbeleid. Een belangrijke stap in die richting is één minister die verantwoordelijkheid draagt voor álle wet- en regelgeving met implicaties voor mantelzorg, zoals de Wlz, Wmo, Zvw en Jeugdwet, binnen het ministerie van VWS. Zo'n minister laat zien dat de politiek het maatschappelijk belang van mantelzorg onderstreept en in beleid ondersteunt.

MantelzorgNL ziet graag zien dat onderstaande punten worden meegenomen in uw onderhandelingen met de vertegenwoordigers van de politieke fracties BBB, NSC, PVV en VVD:

1. Neem de omgekeerde postcodeloterij in mantelzorg ondersteuning bij gemeenten weg door een centraal kader plus minimumeisen te hanteren;
2. Investeer in een landelijk dekkend kwalitatief netwerk van respijtvorzieningen;
3. Zorg ervoor dat de situatie van jonge mantelzorgers binnen het onderwijs wordt versterkt door afspraken te maken overeenkomstig het Actieplan Flexibel Onderwijs en Topsport en dit in te voeren binnen het HBO, Universiteit en daarnaast het V(MBO);
4. Laat mantelzorg- en pre-mantelzorgwoningen op gemeentelijk niveau vergunningvrij plaatsen
5. Stimuleer creatieve voorstellen ten gunste van mantelzorg die de doorstroom in huisvesting faciliteren;
6. Ondersteun het combineren van werk en mantelzorg door bovenwettelijke maatregelen, flexibiliteit in maatschappelijk verlof en werken aan regelingen die voor een langere periode houvast bieden waarbij het nog uit te brengen SER-advies op dit punt belangrijke aanknopingspunten kan bieden;
7. Maak één minister verantwoordelijk voor álle wet- en regelgeving met implicaties voor mantelzorg in een nieuw te vormen kabinet met interdepartementale ondersteuning en laat daarmee het maatschappelijk belang van mantelzorg zien.

MantelzorgNL is van harte bereid de komende kabinetsperiode over bovengenoemde punten het kabinet plus parlement nader te adviseren en van informatie te voorzien.

We wensen u voor nu veel wijsheid bij de verdere gesprekken over een regeerakkoord.

Met vriendelijke groet,

Esther Hendriks  
[Bestuurder MantelzorgNL](#)

Bijlage bijgevoegd